

bepaalde Kerk (Dijk) het, zij of de komst van het emeritaatsgeld kost". Prof. nt ingenomen, hetgeen Prof. node-1905 heeft rof. Greijdanus gehandhaafd" id de weldaad ening te geven, te komen, bij eg ik, mij nu rtikel: hadden ar Prof. Greij- wij waren dan is het geval is.

SCHILDER.

orgaan van de t geregeld een n deze rubriek de gebeurte- tisch bekeken. i, wat zou het en: Zulke din- niet mogelijk behandeld als i met acte; de menschen, die werk van de velijk niet uit n al de narig-

overgestapt op dsdienst. Niet rekening moet eel wat lezers k en christen- iet noodig ge- te zeggen, om dinselbezwaren n in hun uit

door neef mee- ren een psalm- as den rooster bek van tante:

men van ver- , oordeelt, dat ar oom denkt geval, zoo be- loor God geen laag, en arm end van hem -dezen psalm

tenen tot na- zijde van de

angewend om s kunnen be-

eten duidelijk zong toen de een zoon voor am. 2. Hanna, t felt, dat zij i moeder niet ote toekomst, agen van ge- dat de Heere i en verhoogd r, kinderlooze

a zeggen kan, t slaan.

oorts nadruk- verbonds God, haar ziel uit- het heilgdom, tig leven, om eloften te be- oord. In haar dus niet op- t zich gewend Zijn hulp. gesproken kan t is niet het t het nieuwe zich verlaten ren en bij de

rachtig tegen el de Schrift. nd op het erf- let de daden een dankbaar uit het stof- rezen worden

H. M.

Oneerlijk en misleidend.

Ruim vijftig jaar geleden verscheen een boekje, getiteld: „De Bijbelsche Geschiedenis aan kinderen verhaald", met een woord vooraf van J. H. Donner. Het was versierd met honderd plaatjes.

Wijzen Ds J. H. Donner, bij de ouderen onze lezers nog wel bekend als lid der Tweede Kamer en Zending-director van de Chr. Geref. Kerk vóór 1982, deelt in zijn woord vooraf mee, dat hij gaarne zelf deze Bijbelsche Geschiedenis had geschreven, maar dat de tijd hem daartoe had ontbroken. Evenwel had een Christelijke vriendin dit werk ter hand genomen, wier werk hij met volle vrijmoedigheid kon aanbevelen. Hij schrijft o.m. nog letterlijk het volgende: „Geheel in overeenstemming met hetgeen naar mijn oordeel een Bijbelsche Geschiedenis voor kinderen zijn moet, heeft zij haar taak opgenomen en volbracht. Zij geeft geen losse Bijbelsche tafereelen, waarbij de onovertroffen eenvoud der Schrift vaak aan den vorm ten offer wordt gebracht, maar een getrouw doorlopend verhaal van de gebeurtenissen, ons in de Heilige Schrift geboekt, en dit doorgaans met de woorden der Schrift zelve. Spaarzaam is zij geweest met uit de geschiedenissen lessen te trekken. Zij heeft ook hierin de Schrift gevolgd, die ons eenvoudig de gebeurtenissen meedeelt, maar zóó, dat de lezer, ook indien hij een kind is, gevoelt, wat het verhaal tot het geweten en het leven spreekt".

Dit boekje heeft tot op 1936 elf drukken beleefd. In 1936 verscheen thans een twaalfde druk, ditmaal verzorgd door een nieuwen uitgever, den heer J. P. van den Tol Jz. te Nieuw-Beyerland.

Nu is er echter aanmerkelijk verschil tusschen al de vorige drukken en dezen twaalfden druk. Dit verschil treedt al direct aan den dag in de illustraties. Van de 100 plaatjes in de vorige uitgave vinden wij er 76 terug in dezen twaalfden druk, terwijl er 53 nieuwe zijn bijgevoegd. Op zich zelve genomen, is tegen deze verandering niets in te brengen. De nieuwe uitgave kan er mooier en beter door worden. Iets anders komt de zaak echter te staan, wanneer in die verandering een bepaald principe tot uiting komt. En dat is hier inderdaad het geval.

Alle oude illustraties, waarop een afbeelding van den Heere Jezus voorkwam, zijn in dezen nieuwen druk weggelaten.

Waarom heeft Ds D. Driessen, Chr. Geref. pred. te Rotterdam (Zuid), die dezen nieuwen druk van een voorwoord voorzigt, hierop niet gewezen, omdat hier toch een beginsel aan den dag treedt, dat noch door de Schrijfter, noch door Ds Donner werd gedeeld?

Bovendien is in deze nieuwe uitgave achter elke Bijbelles een soort toepassing gegeven, wat de Schrijfter oorspronkelijk niet had gedaan, en wat Ds Donner juist aanleiding gaf, dit boek aan te bevelen.

Nu blijkt niet duidelijk, wie deze aanvulling van den oorspronkelijken tekst heeft aangebracht. Maar op zijn minst had Ds Driessen in zijn Voorwoord op deze wijziging de aandacht moeten vestigen, vooral nu deze wijziging tegen de bedoeling van de Schrijfter en Ds Donner inging.

Eerlijkheidshalve had deze nieuwe uitgave als een sterk gewijzigden druk aangekondigd dienen te worden. En Ds Driessen had in zijn „Voorwoord" moeten aangeven, dat hij zich niet kon vereenigen nòch met het ook in dezen druk opgenomen voorwoord van Ds Donner, nòch met den oorspronkelijken tekst.

Wat nu die aangebrachte toepassingen zelf betreft, wij achten ze geen verbetering van de oorspronkelijke uitgave.

We lezen b.v. op pag. 50, dat Jakob zijn naam in 's vaders tent had verzwegen en dien eerst aan den Jabbok opgaf. De vraag rijst bij ons op, of kinderen van 6—10 jaar die beeldspraak kunnen verstaan. We onderstellen althans, dat hier beeldspraak gebruikt is. In letterlijken zin toch was er voor Jakob geen reden, om zijn naam te verzwijgen.

Daarbij komt nog, dat in die toepassing de jongens en meisjes gelukkig worden genoemd, die zulk een naamsverandering kennen. We vermoeden, dat met die naamsverandering op de bekeering wordt gedoeld. Maar eillevé, was Jakob een onbekeerd man in zijn vaders tent? Dat Jakob zijn vader bedroog, was gruwelijke zonde, maar de begeerte naar den Verbonds-zegen was vrucht van bekeering.

Nog op een andere toepassing vestigen we de aandacht.

Wanneer de geschiedenis van de opwekking van den jongeling te Naïn is verteld, wordt daaraan de volgende toepassing vastgeknoopt.

„De bedroefde weduwe te Naïn had een goeden dag, toen ze haar zoon weder levend terug ontving. De Heere Jezus was de Vorst des Levens, Die den dood overwon. Ge moet daarom Hem kennen, lieve kinderen! Zooals die dragers het doode lichaam vanden jongeling wegbrachten, zoo voeren uw zonden u ook naar het verderf. Die dragers zijn: een hoop op een lang leven; te denken, dat men niet zoo heel zondig is; te meenen, dat de Heere wel barmhartig zal zijn; te denken, dat men nog wel tijd tot bekeering heeft, enz.".

Wij vragen ons in ernst, of het door ons gespatieerde bestaanbaar is met gezonde exegese, nog daargelaten, of rekening is gehouden met het bevattingsvermogen van een kind. Een ding weten we zeker, dat indien Ds Donner nog

leefde, hij verontwaardigd zou zijn, dat zulk een uitgave met zijn naam gedekt werd.

Dat deze nieuwe uitgave in dezen vorm het licht zag, betreuren we. Maar dat ze met den naam van Ds Donner gedekt werd, achten we oneerlijk en misleidend. Daarvoor heeft de naam van Ds Donner onder ons, Gereformeerden, een te goeden klank. Alleen reeds diens verklaring van de Psalmen doet ons hem kennen als een theoloog, die, wars van inlegkunde, niets anders wilde dan gezonde Schriftuitlegging, welke we in deze uitgave ten eenen male missen.

Schiebroek.

T. TIELEMAN.

Ned. Chr. Persbureau.

Door de vriendelijkheid van een lezer bemerk ik, dat het N.C.P. een nieuwsbulletin verspreidt, bestaande uit den inhoud van een aan dat bureau toegezonden stuk van zijn directeur, dr H. W. v. d. Vaart Smit, ter bestrijding van wat ik verleden week opmerkte. Ik rekende daarop van te voren. Wat er in staat, is niet juist. Wie de door mij destijds opgenomen officiële stukken leest, kan dat nagaan. Ik volsta met de herhaling van wat ik schreef.

K. S.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

In hartelijken dank mag hier deze week vermeld worden een gift uit Argentinië zelf. Ze was afgezonden door ds Jerry Pott te Tres Arroyos, en bedroeg f 19,—. Giro 127278.

K. SCHILDER.

De Kleine Catechismus van Zacharias Ursinus. (XII.)

59. Hoe is het mogelijk, dat het uiterlijk en lichamelijke waterbad ons verzekert van deze innerlijke en geestelijke afwassing?

Wanneer de Heilige Geest onze harten beweegt tot vaster gelooven, door deze belofte van Christus, (n.l.) dat aan allen, die gelooven en gedoopt zijn, de vergeving der zonden volstrekt zeker zal ten deel vallen.

60. Waar wordt ons dat beloofd?

In de instelling van den Doop (laatste hoofdstuk van Matth. en Marc.), wanneer de Heere aldus spreekt: „Gaaf dan henen en onderwijst alle volken en doopt ze in den Naam des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes. Wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden: doch die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden. Hetzelfde wordt in andere plaatsen der Heilige Schrift beloofd, waar de Doop het bad der wedergeboorte en de afwassing der zonden genoemd wordt.

61. Wascht dan het water de zonde af?

Allerminst. Dit geschiedt ja alleen door het bloed en den Geest van Christus.

62. Waarom wordt dan dit waterbad het bad der wedergeboorte en de afwassing der zonden genoemd?

Omdat het een zeker pand en teeken is, waardoor Christus aan ons allen, die in Hem gelooven, betuigt, dat onze zielen zóó zeker door Zijn bloed en Geest van de zonden gereinigd worden, als wij door het zichtbare water, dat de vuiligheden van het lichaam pleegt weg te nemen, afgewassen worden.

63. Waarom moeten de jonge kinderen gedoopt worden, daar zij nog niet met het geloof begaafd zijn?

Eerstens daarom, omdat de H. Geest ook in hen krachtig werkzaam is, en hen neigt tot gelooven en gehoorzamen aan God, ofschoon zij nog niet op dezelfde wijze als de volwassenen gelooven.

Ten tweede, omdat ook zij tot het rijk en verbond Gods en de Kerk van Christus behooren en daarom ook met het teeken der goddelijke genade moeten onderscheiden worden.

Ten derde, omdat de jonge kinderen in het Oude Testament besneden zijn en de Doop in de plaats der Besnijdenis gekomen is.

R.

G. B.

1) cum nondum fide sint praediti.

Een onbevredigde verwachting.

G. van Bokhorst: Wevers. — N. V. Gebr. Zomer & Kenning, U. M., Wageningen.

De titel is een belangrijk deel van een boek. Is hij goed gekozen, dan zal hij lezers trekken; zegt hij weinig of niets, dan kan een interessant boek lang ongelezen blijven. Er zijn voorbeelden genoeg, dat een inslaande titel een overigens niet buitengewoon boek er in bracht.

Maar het kan ook voorkomen, dat de teleurstelling vergroot wordt, als een pakkende titel niet een boeienden roman dekt. Men mag toch op zijn minst verlangen, dat de titel zeer in het kort den inhoud afspiegelt.

Het nieuwste werk van G. van Bokhorst voert een titel, die reeds lang geleden opgang maakte door het dramatisch werk van Hauptmann: „Die Weber", en een socialen roman doet verwachten over het leven der textielarbeiders. Aangezien het aantal sociale romans in den laatsten tijd niet bijster groot is, en de weefindustrie nog niet in de literatuur ten onzent is behandeld, is de titel „Wevers" zeer aanlokkelijk. Spoedig blijkt echter, dat hier geen roman geboden wordt, die direct het leven weergeeft, maar een verhaal, waarin de schrijver over het leven van een groep menschen

vertelt. Dit laatste behoeft geen bezwaar te zijn.

Wel zijn er velen die de vertelling rekenen tot de lectuur en haar daardoor buitensluiten uit het hooge gebied der letterkunde, maar dat is niet geheel juist. Op zich zelf kan een verhaal heel goed literatuur en een roman lectuur zijn; dit hangt niet af van den vorm, maar van het talent van den schrijver. Ook kan het verhaal even boeiend zijn als een roman, als er een gebeurtenis of brok leven in beschreven wordt, dat op zichzelf belangwekkend is. Dan wekt de auteur weliswaar geen nieuwe realiteit op, maar hij laat ons meeleven een bestaande werkelijkheid, hij laat dat vooral zien, dat het wezen ervan is, zonder omslag, zoodat de lezer het verhaal niet alleen ziet, doch ook dóórzielt. De voorstelling zal dan wel subjectief zijn, maar het verhaal leeft er door en is vrij van de dorheid, die een objectief verslag pleegt te kenmerken.

De schrijver moet dan evenwel alleen de situatie schetsen, een bepaalde opstelling geven, zonder te veel uitlegging. Zelf moet hij zich zooveel mogelijk achter het verhaal verborgen houden, de lezer zelf moet uit zijn oogen kijken, zich gaan interesseeren, verbanden leggen, het overzicht verkrijgen. De schrijver zorgt slechts, dat bij de ontwikkeling de spanning toeneemt, zoodat ten slotte een onvergetelijke indruk achterblijft. Een goed verhaal te schrijven is derhalve een groote kunst, en minachtend te spreken over zulke „lectuur" is dwaas.

Van Bokhorst heeft in zijn vorige boeken getoond, dat hij kan vertellen, weet te boeien. Hij kent zijn streek en zijn menschen en wist leven en kleur in zijn verhalen te brengen. Men kan redelijkerwijs van hem verwachten, dat hij weer een goed boek zou geven. En dat is tegengevallen. Niet alleen dekt de titel den inhoud niet, maar ook de wijze van vertellen is minder dan in het vroegere werk.

Na enkele hoofdstukken gelezen te hebben, vraagt men zich af, waarom dit boek „Wevers" heet. Wel is de hoofdpersoon een wever, maar noch van zijn werkzaamheden in de fabriek, noch van zijn mede-arbeiders wordt iets medegedeeld. Het verhaal gaat over een arbeider in zijn gezin en de vreugde en het verdriet dat hij daarin ondervindt.

Ook dat zou nog niet zoo erg zijn, als dat gegeven voldoende was voor het verhaal, en dat is het niet. Eerlijk gezegd, vind ik het te onnoozel. De korte inhoud is namelijk deze:

Een wever komt thuis en bemerkt dat hij vader is geworden. Ondanks het gedoe van de buurvrouwen is hij er blij mee, want zijn vrouw heeft een poosje omgang gehad met een „heer" en is naar hem teruggekomen en schenkt hem nu een kind. Nadat dit meisje een paar broertjes heeft gekregen, wordt zij ontvoerd. Naspeuring helpt niets — ze is weg. Haar broer raakt verliefd op de dochter van den fabriekseigenaar, bij wien hij en zijn vader werken. De fabrikant wil een huwelijk alleen toestaan, als de knecht enkele duizenden guldens kan aanbieden, wat hij natuurlijk niet kan. Deze nieuwe tegenslag treft de familie juist, als moeder bekend heeft, dat het verdwenen meisje de dochter van haar en dien „heer" was.

Gelukkig vergeeft vader, die zich zelf een zondaar weet, de misstap van zijn vrouw. Dan daagt opeens het verloren schnap op, wier echte vader berouwvol gestorven is en haar veel geld heeft nagelaten. Zij wordt nu zonder eenig verwijt aanvaard door den wever. Van haar geld geeft ze eenige duizenden aan haar broer om zoo zijn huwelijk mogelijk te maken. Dadelijk rent deze de deur uit om de zaak met den fabrikant te regelen. Ongelukkigerwijze zijn er juist relletjes en een verdwaalde kogel treft den jongen, waarmee het boek uit is.

Men vraagt zich af, waarom die jongen sterven moest, nu alles zoo mooi liep en waarom de schrijver niet verder vertelde, wat er nu met het gezin gebeurde. Want anders wordt alles met een uitvoerigheid verteld, die verbijsterend is. Of liever, niet verteld, maar beredeneerd en dat is mijn voornaamste bezwaar tegen dit boek. Letterlijk niets laat de schrijver rustig zich ontwikkelen. Hij verklaart en bepraat alles. De lezer ziet niets, hij hoort alleen maar den druk vertellenden auteur. En dit alles in een deftig betoogenden stijl, die alle spanning doodpraat. Verschil tusschen belangrijk en onbelangrijk is er niet. Het verdwijnen van het meisje wekt geen meerdere sensatie, dan het verdrijven van een lintworm bij haar broer. Het hoog-geestelijke en het platvoersche staan pal naast elkaar en werken daardoor soms onbedoeld komisch.

Dit boek van Van Bokhorst is mij zeer tegengevallen, omdat, naar ik stellig geloof, de schrijver het beter had gekund. Hij heeft zich geen moeite getroost in het karakter zijner personen door te dringen, hij blijft overal slechts aan de uiterste oppervlakte. Hij, die weet te vertellen, geeft hier geen behoorlijke milieu-teekening, want het hoofdstuk over de Schapenkamp, dat zoo los van het verhaal staat, is toch erg poover. Het deftig-gemoedelijk betoog over de huizen en de menschen, hun gewoonten, bijgeloof en omgang is ondanks zijn lengte, weinig zeggend. De slappe stijl wordt tevergeefs door tal van vragen en uit-

roepen verstevigd. De schrijver loopt zich zelf te veel in den weg, om den lezer in- en uitzicht te geven.

Er staat niets verkeerd in het boek, men kan het ieder rustig in handen geven, maar laat de schrijver den volgenden keer weer zorgen, dat men, door zijn boeken aan te bevelen, goede lectuur aanraadt niet alleen om de strekking, maar doordat de schrijver het beste heeft gegeven, wat hij kon. Daar heeft het publiek recht op.

Gron.

H. S.

VROUWENVRAGEN

In de lijn der geslachten. 1)

Kortgeleden hebben de socialistische vrouwen het zesde lustrum van haar Vrouwenbond gevierd en daarbij hebben ze zich ook bezig gehouden met ons, vrouwen van Christelijken huize.

Zelf zaten ze daar in het volle besef van eigen grootheid. In de zaal, rondom de tafeltjes, getooid met felroode tulpen, de duizenden bezoekers, op het podium de pioniersters, die dertig jaar geleden het aarzelende begin der vrouwenclubs hadden geleid; achter den kathedraal de kopstukken der socialistische partij met klinkende lofredenen op eigen kunnen en eigen doen.

En vanaf de hoogte van het eigen feestgetij keek men naar de wereld rondom. En zoo bleef ook de blik rusten op de Christelijke vrouwengroep.

O nee, het was niet veel bijzonders noch veel verdienstelijks, wat daarvan te melden viel. Die Christelijke vrouwen, dat waren eigenlijk de achteraanblijvers.

Kijk eens, zoo zeiden ze, in de geschiedenis is het zóó gegaan: eerst werden de vrouwen in Engeland wakker, toen volgden de Fransche, Nederland kwam pas veel later. En in Nederland ging weer de stad vóór het platteland en de burgerlijke vrouwen vóór de vrouwen der arbeiders. Maar de allerlaatste, die ontwaakten, waren toch de Christenvrouwen. Die zijn eigenlijk nu in dezen tijd pas bezig Klaas Vaak z'n afscheid te geven, de slapende oogen wat open te wrijven en de wereld rondom zich eens goed wakker aan te kijken.

Schrikt u een beetje, dat een ander ons zóó ziet? Hoeft niet, hoor, want deze klanken zijn heelemaal geen nieuws.

Vroeger, toen schold men ons als menschen van de nachtschool. Nu zijn we bezig wakker te worden. We gaan er dus op vooruit. Want tusschen slapen en wakker worden is toch altijd nog een hemelsbreed en hoopvol verschil.

En let er eens op, alleen de vrouwen zijn nog maar in dit morgenstadium. De Christelijke mannen, die noemt men niet. Want die heeft men al lang ontdekt op de groote levensmarkt, waar ze hun zaken doen, waar ze zich laten gelden zóó, dat zelfs de socialisten hun hebben moeten zien. Wie noemt daar den naam van Colijn, van De Wilde, van de mannen der Christelijke Vakbeweging? Ja, ze zijn er — de grooten, maar ook de kleinen, de mannen van naam en de getrouwen op hun stillere posten, doch allen trouw aan hun beginsel en daarin aan hun God.

Neen, de Christelijke mannen, dat moeten zelfs tegenpartijders erkennen, zitten niet meer in de nachtschuit. Zij trekken vooraan en wijzen mee den weg en men volgt hen, gewillig of mopperend, maar — men volgt.

Doch, deze wakkere mannen hebben ook vrouwen. Slaperige, passieve vrouwen, die het leven maar een beetje langs zich heen laten glijden. Haar zie je niet in 's werelds gewoel. Zij stonden niet in de gelederen, toen de strijd om het vrouwenkiesrecht werd beslecht. In gemeenteraad noch kamerclub kan men ze ontmoeten. Zij strijden niet mee voor het kleine gezin, ze doen niet mee met de propaganda voor vergemakkelijking der echtscheiding, noch met den eisch van arbeid voor de gehuwde vrouw. Zij liepen niet mee achter de leuze van moederloon en moederschapszorg. Zij waren altijd de stillen, die thuis haar werk deden, zonder rumoer, zonder lawaai, zonder fanfares.

Maar stil zijn is niet hetzelfde als slapen! Of slaapt de plant, die stil in de aarde wegsterft, haar nieuwe kiem voedt, opgroeit zachtzinnig zonder geluid en zie zij bloeit en zendt haar geuren uit, en zie zij draagt vrucht, dertig- en zestig- en honderdvoud.

Er staat van onzen Heiland zoo iets heel bijzonders in de Profeten: Hij schreeuwt niet, noch verheft Hij Zijn stem, noch zal Zijn stem op de straat laten hooren.

En zoo is het geweest, al de eeuwen door, niet door kracht, noch door geweld, maar door het stille werk van den Geest des Heeren is het Koninkrijk Gods gebouwd. Het kwam en het groeide en zie, de aarde wordt van de kennis des Heeren vol.

1) Toespraak, gehouden te Zwolle, 14 Juni 1939, bij gelegenheid van den 2den Bondsdag van den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen.

Zoo is er ook de groote kracht van den stillen wandel der vrouwen. Een wandel zonder veel woorden, maar van een groote, innerlijke sterkte.

O ja, er kunnen tijden zijn, dat de Deborah's optrekken, dat Mirjam vóóran gaat met haar trommel en rei, doch dat zijn de uitzonderingen. De plaats, die God de meesten onzer gewezen heeft, is op den achtergrond, op de tweede rij, achter en naast en in de schaduw van den man, die vóór gaat.

Maar dat hindert niet. Gods plaats is altijd de goede plaats. En de meeste vrucht zal ons leven dragen, zoo wij gehoorzaam zijn, daar, waar God ons stelde.

En nu denk ik aan de heldendaden, die onze grootmoeders en onze overgrootmoeders hebben verricht op de stille plaats, waar haar leven verliep. Voor de wereld waren ze de vergeleenen, de „slapenden“, misschien wel analphabelen en vrouwen van de nachtschool. Maar in Gods kerk zijn ze Moeders, wier beeld ons nu nog wenkt. „Wij willen óók zoo wezen, haar nakroost, niet ont-aard“.

Wat hebben ze dan gedaan, die vrouwen, in een tijd, toen er van de socialistische vrouwenbeweging nog geen spoor te bekennen viel? O, heel eenvoudig. Zij hebben naast haar mannen gestaan in de vele dingen — groot en klein — die er voor God te doen waren.

Ik denk aan de vrouwen der Afscheiding. Mid-den in haar tijd hebben ze gestaan als heldinnen Gods. Ze hebben met haar mannen haar huizen opgezegt voor de godsdiensttoefening: een doopdienst in de huiskamer, een avondmaalsbediening op de deel, een hagepreek op het erf. En als loon ontvingen ze, dat ze als misdadigers werden behandeld.

De mede-dorpsbewoners gooiden de ruiten kapot, de veldwachter beboette ze en de burgemeester zond soldaten ter inkwartiering. Zelf moesten ze slapen op den hooizolder, want het beste bed werd opgeëischt voor de dienaren des konings. En als het geld voor de hooge boete ontbrak, werd huisraad en kleeren bij opbod verkocht. Het is zelfs gebeurd, dat een vrouw der Afscheiding voor de oogen van het publiek haar rok heeft moeten uittrekken, omdat de officier bij de boedelbeschrijving juist dien bepaalden rok voor den verkoop had opgeschreven. Zij zagen het speelgoed van haar kinderen verhandelen, de moeders, en de hemdjers en luiers, die ze gemaakt hadden voor de baby, die over twee maanden zou geboren worden! —

Dát hebben onze overgrootmoeders gedaan. Die stille, vergeleenen vrouwen, ver weg op hun dorpen — geen socialist zou ze hebben opgemerkt. Maar sliepen deze? Neen, niet waar, ze stonden midden in de branding van haar tijd. Als wachteressen des Heeren volbrachten zij de heilige wake.

O neen, van vrouwenrechten spraken zij niet, maar wel van het hooge recht des Heeren: het recht op een onvervalschten Bijbel, het recht op een zuivere kerk, het recht van den Koning der kerk op gehoorzaamheid van Zijn dienaren!

En omdat zij — naast haar mannen — getrouwd zijn geweest en niet de versmaadheid, noch de armoede, noch de onderdrukking hebben geacht, bezitten wij nu een kerk, waarin het zuivere Woord Gods Zondag aan Zondag gepredikt kan worden. Wij behoeven geen uren te reizen voor een zuivere bediening van Gods Woord. Het is vlak bij ons, naast onze deur! En dat, dat hebben de vrouwen der Afscheiding — met medewerking van de genade Gods — voor ons bevochten. —

Ik denk aan de vrouwen, die op deze generatie volgden. Het heilig erfstuk, dat de ouderen haar hadden nagelaten, dat was de vrije kerk.

Rust was er in het land weergekeerd en ongehinderd hielden des Zondags de Afscheiden hun godsdiensttoefeningen in de kleine, bescheiden schuurkerkjes.

Maar de strijd was daarmee niet uit! Hij was alleen maar verlegd naar een ander terrein!

Náást de vrije kerk de vrije Christelijke school! En zie, gelijk bij het voorgelicht om de kerk, zoo begon nu weer een jarenlange, ononderbroken kamp om het Christelijk onderwijs: om het recht, niet alleen des Zondags, maar ook door de week de kinderen op te voeden naar de eischen van hun weg. De doopbelofte gold toch ook voor het onderwijs, voor de daden Gods in de geschiedenis, voor Zijn grootheid in de natuur, voor de onderwijzing in Zijn Woord niet het minst?

Weér streden de vrouwen naast haar mannen. En zij hadden niet het gemakkelijkste aandeel in den strijd. Want kwam het niet in hoofdzaak op háár neer, dat elken Maandagmorgen van het karige weekloon de dubbeltjes klaar lagen voor den meester? Die dubbeltjes, waarvan de leermeester, het onderhoud van het schoolgebouw en het tractement van den onderwijzer moest worden betaald.

Maar zij zijn getrouwd geweest, deze vrouwen, die onze moeders en onze grootmoeders waren. Week op week, jaar op jaar, hebben ze op de huishouduitgaven bezuinigd om haar kinderen toch maar te geven, wat de trouw aan Gods Woord van hen eischte.

Zij hebben gebedeld bij den Koning en zijn terug-

gewezen. Zij zijn verguisd en geboycot door hun dorpsgenooten. Maar ook, zij hebben armoede en verachting niet geteld, doch door háár getrouweid hebben wij nu het bezit van onze eigen vrije, Christelijke school.

Ja, meer nog. Mèt haar mannen hebben zij zelfs een Universiteit opgericht en Stichtingen van barmhartigheid van allerlei aard in het leven geroepen!

Stille, vergeleenen vrouwen waren het, wier namen in de historie der moderne vrouwenbeweging niet worden genoemd, — vrouwen in de stad en vrouwen op de dorpen.

Maar — heldinnen Gods, wachteressen, die de heilige wake vervulden bij Gods Woord, bij haar kind.

En nu wij, die vandaag onzen tweeden bondsdag vieren.

Kunnen wij nu met de armen over elkaar gaan zitten, genietend van wat het voorgelicht voor ons heeft opgebouwd: een vrije kerk, een vrije school, en zooveel andere goede dingen meer?

Neen, dat kunnen we niet! De strijd is voor Gods kerk hier op aarde nóóit uit!

Zeker, wij zijn rijk; wij bezitten veel, waar we elken dag voor moeten danken. Maar nieuwe vijanden rukken aan, geraffineerder en meer gecompliceerd en daardoor minder te herkennen dan die, waartegen onze grootmoeders hadden te vechten. En hun aanval is geweldig.

Het is een stormloop, fel en hevig, op alle dierbaarheden en grondslagen, waarop ons Christenleven is gebouwd: op de kerk, den Bijbel, het huwelijk, het gezin, de jeugd. Niets is meer veilig voor hun verwoestend en ondergravend werk.

Kunnen wij als zwakke vrouwen daar tegenop? Wat zegt u, zwakke vrouwen? Niemand is zwak, die staat in het geloof en daardoor in de sterkende kracht des Heeren.

Dat is het eerste, wat wij noodig hebben. Te kunnen zeggen:

Ons slaat de sterke Held terzij,

Dien God ons heeft verkoren.

Vraagst gij Zijn naam? Zoo weet

Dat Hij de Christus heet.

Gods eigene, uitverkoren.

Dat is het eerste en allervoornaamste: de kracht van geloof en gebed.

Maar daarnaast loopt de weg der middelen, waaraan God ons bindt. En één van die middelen is wel onze vrouwenvereniging, waar wij samenkomen om bij het licht van Gods Woord onzen eigen tijd te verstaan, den vijand te leeren onderkennen, te weten hoe dien te weerstaan, en hoe ons leven recht op te bouwen in de gehoorzaamheid des geloofs.

Samen, stoel naast stoel, op onzen vereenigingsavond, de hoofden gebogen over den Bijbel; samen besprekend en oplossend bij den kandelaar van het Woord des Heeren onze vragen en problemen; en dan naar huis, naar ons gezin, naar ons werk, overal waar God ons onze plaats gaf, en het uildragen en betrachten, niet alleen, o, alstublieft niet alleen in woorden, maar vooral in daden van geloof en liefde.

Het is heerlijk, een Christenvrouw te mogen zijn.

Altijd, maar in onze dagen wel bijzonder. Het vraagt van ons de grootste inspanning, de toewijding van al onze krachten. Het vraagt soms den moed om alleen te durven staan.

Maar geen nood, wij zijn in des Heeren dienst. Ziet de dienstmaagden des Heeren: ons geschiedt naar Zijn Woord.

Neem ons leven, laat het, Heer,
Toegewijd zijn aan Uw eer.
Neem onze handen, dat ze 't merk
Dragen van Uw liefdewerk.

Zij mijn wil in mij gedood.
En Uw wil mijn dagelijksch brood;
Maak mijn hart tot Uwen troon,
Vader, Heil'ge Geest en Zoon.

W. Cr. — de V.

Duitschland en de bijbel.

Korten tijd vóórdat Stalin en Hitler elkaar ontmoet hebben in een non-agressiepact, circuleerde in de pers onderstaand berichtje (uit „Timotheüs“):

Dezer dagen lazen we een bericht, waarvan we nog maar hopen, dat het niet geheel juist is of blijkt op een misverstand te berusten. Deze mededeeling luidt aldus: De rijksuitgeverijkamer in Duitschland heeft bevel gegeven, dat de verkoop van den Bijbel en andere christelijke boeken in de toekomst slechts mag geschieden in kerkelijke boekwinkels. De andere boekhandelaren zullen den Bijbel alleen mogen verkoopen, indien deze speciaal bij hen is besteld.

Is dit besluit werkelijk genomen, dan blijkt er wel uit, dat men het Woord Gods in zijn loop wil beperken bij onze Oostelijke buren. Er is natuurlijk geen sprake van verbieden, maar wel wordt de algemeene verspreiding van den Bijbel en van andere christelijke boeken er door tegengewerkt.

Het „Algem.

Voor de
zojuist nieu-
de verkoop
gens deze
en uitgever-
telijke uitg-
lectuur, of
willen. Ind-
behouden, r-
uitdrukking
de grens ge-
uitsluitend
verstaan m-
oriënteerde
den niet-cha-
telijke gesel-
ling in de
aan te p-
boekhandela-
volgens één
firma's, die
geëxploiteer-
is het chris-
lingen ter a-

De tang va-
is communist.

In het „A-
ds D. J. Baas

De vraag
God Abel
offeren, is
God, in Zijn
van op een
schuldige te
Men heeft
IK liefgeha-
haalt zich c-
„Abel heb-
(schijnbaar
in dezen zi-
sing en beto-
op de twee
Jakob heeft
Voor K
geen gew-
„Er is bij
2:11; verge-
hoogst Gerf-
omdat de z-
ling. God
niet onheer-
Abel zc
God zo

Twee kwe-
op deze wijze
zing van ha-

De H. Veldf-
brochures, be-
mij de uitlat-

We kun-
Eén der pu-
procedure te-
kwestie der
blad o.m. op-

De (part-
pretatie
treft, dat d-
Wanneer r-
anders is
lijkheid
interpre-
particuliere
geval laat
blind h-
achteraf be-
zettelijkheid
zou zoo ie-
wijzen, wa-
pretatie, d-
interpretati-
dan is daa-
maar het
culiere syn-
preteert d-
dat de cla-
welgering
gemotiveer-
rechtsregel-
wanneer c-
geacht wor-
vastzat.
Zoo denke-

Naar ik u-
heeft prof. V-
wat kerkbo-
Janse, dat
zijn bijgedra-
Ik weet niet
die bladen,
bevalen, ter-
verklaring la-
die zijn be-
rikanische
dat er nog
men den he-
recht te doe-

Prof. Rie-
„Geref. Th-